

MAKTABGACHA TA'LIM MUASSASALARIDA FRANSUZ TILINING O'RNI VA TA'LIMDAGI MUHIM ROLI

Abdiniyozova Marjona

O'zbekiston Milliy Universiteti
Xorijiy filologiya fakulteti 412- guruh talabasi.

Ilmiy rahbar: **Yaxshiboyeva Nodira**

O'zbekiston Milliy Universiteti Xorijiy filologiya fakulteti
fransuz filologiyasi kafedrasida o'qituvchisi.

Annotatsiya: Zamonaviy dunyoda fransuz tilini erta o'rganishga qiziqish ortib bormoqda. Maktabgacha yoshdagi davr chet tilini o'rganish uchun qulay hisoblanadi. Boshlang'ich sinflarda bolalarning intellektual va hissiy idroki yuqori, shuning uchun maktabgacha yoshda chet tili bilan tanishish bolani o'rganishga tayyorlaydi, kommunikativ kompetensiya asoslarini shakllantiradi, to'g'ri talaffuzni o'rnatadi va asosiy bilimlarning to'planishiga yordam beradi. Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim muassasalarida fransuz tilini o'rgatish va o'rni haqida so'z yuritiladi.

Kalit so'zlar: globallashtirish jarayoni, zamonaviy dunyo, erta o'rganish, ta'lim jarayoni, hissiy idroki, maktabgacha ta'lim muassasalari, chet tillarini o'qitish.

Аннотация: В современном мире возрастает интерес к раннему изучению французского языка. Дошкольный период благоприятен для изучения иностранного языка. В начальных классах интеллектуальное и эмоциональное восприятие детей высокое, поэтому знакомство с иностранным языком в дошкольном возрасте готовит ребенка к обучению, формирует основу коммуникативной компетентности, формирует правильное произношение, способствует накоплению базовых знаний. В данной статье говорится о преподавании и роли французского языка в дошкольных образовательных учреждениях.

Ключевые слова: процесс глобализации, современный мир, раннее обучение, образовательный процесс, эмоциональное восприятие, дошкольные образовательные учреждения, обучение иностранным языкам.

Annotation: In the modern world, interest in the early learning of the French language is growing. The preschool period is favorable for learning a foreign language. In the primary grades, the intellectual and emotional perception of children is high, therefore, familiarity with a foreign language in preschool age prepares the child for learning, forms the basis of communicative competence, forms correct pronunciation, and contributes to the accumulation of basic knowledge. This article talks about the teaching and role of the French language in preschool educational institutions.

Keywords: globalization process, modern world, early learning, educational process, emotional perception, preschool educational institutions, teaching foreign languages.

Kirish

Hozirgi kunda globallashtirish jarayonida fransuz tili hayotimizning barcha sohalariga kirib bormoqda. Zamonaviy hayotning so'nggi talabi - bu fransuz tilini va texnologiyalarni bilishdir.

Atrofimizdagi yoshlardan tortib kattalargacha bu tilni o'rganayotganini ko'rishimiz mumkin. Nafaqat mamlakatimizda, balki boshqa xorijiy mamlakatlarda ham ta'lim tizimida fransuz tilining o'rni dolzarb masalalardan bo'lib bormoqda. Dunyodagi eng keng tarqalgan xalqaro muloqot tili sifatida fransuz tilining roli o'sishda davom etmoqda va uning mavqei tobora kuchayib bormoqda. Bugungi kunda deyarli har bir muassasada fransuz tili maktabgacha ta'lim muassasalaridan universitetgacha bo'lgan majburiy fanlardan biridir, hatto bolalar bog'chasida ham bolalar bu tilni o'rganishni boshlaydilar.

Asosiy qism

Fransuz tilini erta o'rganish bolalarda fransuz tilini keyingi hayotida o'rganishga katta qiziqish uyg'otadi, har qanday bola kelajakda til maktabiga yozilish va tilni o'rganish imkoniyatiga ega. Bolada his-tuyg'ular, iroda, tasavvur, xotira, fikrlash, shaxslararo muloqot qobiliyatlari rivojlanadi, nazorat va o'zini o'zi nazorat qilish ko'nikmalari shakllanadi, bola o'z faoliyatini tashkil qilishni o'rganadi, berilgan vazifalarni jamoaviy hal qilish qobiliyatiga ega bo'ladi.

Albatta, yangilik va qiziqish katta rol o'ynaydi, lekin bolalarning afzalligi shundaki, ular juda yaxshi xotiraga ega (agar bola bolaligida nimanidir eslasa, u abadiy qoladi) - hatto erta bolalik davrida o'zlashtirilgan til ko'nikmalari ham unutilgandek. Ulardan foydalanish zarurati tug'ilganda ular juda tez tiklanadi. Ota-onalar ko'pincha farzandlari fransuz tilini o'rganishni boshlaganlarida, o'zlari ajablanib, maktab yillarida o'rgangan narsalarining ko'p qismini eslab qolishganini tan olishadi - bu uzoq vaqt davomida unutilgan va yo'qolgan narsadir. Biroq, bolalar kuchli xotiraga ega bo'lsa-da, ular har doim ham undan ma'lumot olishga qodir emaslar. Bolalar yangi vaziyatda tanish so'z va iboralarni takrorlashda qiyinchiliklarga duch kelishadi. Bu holat ko'pincha ota-onalarni chalg'itadi. Ammo siz o'rganishdan voz kechmasligingiz kerak - siz faqat sabr-toqatli bo'lishingiz kerak, chunki vaqt o'tishi bilan bolalarning "operativ" xotirasi ishlaydi va ular umuman eslay olmagan so'z va iboralarni "berishni" boshlaydilar. Erta o'rganish tarafdorlari "qobiliyatsiz" talabalar oddiygina mavjud emasligini bilishadi - o'z ona tilida gapiradiganlar boshqasini o'rganishga qodir.

Yangi lug'at turli yo'llar bilan, jumladan, rasmlar, ertaklar, o'yinchoqlar va boshqa do'g'achlama materiallar shaklida kiritiladi. Agar bola darhol so'zlarni takrorlashni yoki savollarga javob berishni xohlamasa yoki xohlamasa, signal berishning hojati yo'q. Agar bola jim bo'lsa, u hali ham o'qituvchini yoki boshqa bolalarning javoblarini eshitadi, ya'ni u ushbu suhbat parchasini xotirasida albatta qoldiradi. Bolalar o'qituvchidan keyin takrorlashlari, javob berishdan bosh tortgan, uni tinglagan bolalarga qaraganda, ular tilda ko'proq qobiliyatli bo'lishlariga kafolat emas. Ayni paytda ular nafaqat kelajakda foydalanishlari mumkin bo'lgan passiv lug'at uchun so'zlarni "to'plashdi", balki fransuz nutqini, uning intonatsiyasini va talaffuzini o'zlashtirdilar. Ko'pincha dars davomida jim bo'lgan bolalar darsda ta'kidlanmagan so'z va iboralarni eslab qolishgan, lekin bolaga ular yoqqanligi sababli ularni eslab, ulardan foydalanishga harakat qilgan holatlar mavjud.

4-7 yoshli bolalar bilan ishlashda quyidagi ishlash tamoyillarini hisobga olish kerak:

- og'zaki va moddiy rag'batlantirishning barcha vositalaridan majburiy foydalanish; - bolalarda o'qituvchining ijobiy imidjini shakllantirish, bu bolaning refleksiv qobiliyatini oshiradi;
- o'qituvchining ona tilidagi nutqiga 5-10% taqlid qilish va buning natijasida bolalarning fransuz tilidagi nutqini 90% gacha yetkazish;
- sxema bo'yicha lug'atni tizimli ravishda kiritish: birinchi dars - so'z o'rganish, ikkinchi dars - mustahkamlash, keyingi darslar - nutq tuzilmalari yordamida faollashtirish va 3-4 ta yangi so'z yodlab gap tuzish;

- rivojlanishning ushbu bosqichida bolalarning qisqa muddatli xotirasining xususiyatlarini hisobga olgan holda, avval o'tilgan materialga muntazam ravishda qaytish va uni keyingi sinflarga kiritish;

- nutq ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradigan qisqartirilgan va to'liq nutq tuzilmalarida majburiy o'qitish;

- guruh mashg'ulotlarini afzal ko'rish; boshlang'ich maktabda nutqni muvaffaqiyatli o'rgatishning hal qiluvchi elementi sifatida juftlashgan ta'limni joriy etish (bunday ish guruhda qulay psixologik muhitni o'rnatishga yordam beradi va til to'siqlarini olib tashlaydi);

- o'z o'quv faoliyatini tashkil etish, o'qituvchining buyruqlari va savollariga reaksiya tezligini rivojlantirish.

Dastlabki yillarda (3 yosh va undan katta yoshdagi maktabgacha yoshdagi bolalar) fransuz tilini o'rgatish juda muhim bo'lgan bir qator sabablar mavjud.

1. Maktabgacha yosh - til rivojlanishi uchun juda qulay davr. Bola hamma narsaga ochiq va ma'lumotni zarur bo'lgani uchun emas, balki hamma narsa unga qiziq bo'lgani uchun o'rganadi. U bu qiyin yoki yuk bo'lishi mumkinligini tushunmaydi - bu hayotning boshqa bir jihati. Bu davrdan asosiy til bazasini yaratish uchun foydalanish kerak, bu esa keyingi lingvistik ta'limga hissa qo'shadi.

2. Bolalarga erta ta'lim berish fransuz tilini chet tili sifatida o'rganish uchun maksimal sinf vaqtini olish imkonini beradi - qanchalik erta boshlasangiz, uni o'rganish uchun shunchalik ko'p vaqtingiz bo'ladi. Agar siz bolangizni fransuz tili bilan o'ziga jalb qila olsangiz, keyinchalik maktabda fransuz tili darslarida u uchun bu juda oson va qiziqarli bo'ladi.

3. Maktabgacha ta'lim muassasasida fransuz tilini birinchi chet tili sifatida o'rganayotgan bolalar maktabda ikkinchi chet tilini o'rganish uchun ko'proq imkoniyatlarga ega. Bundan tashqari, bunday bolalar ko'pincha ikkinchi chet tilini o'zlari o'rganishni xohlashadi, chunki katta maktab o'quvchilari sifatida, munosib tayyorgarlik bilan ular fransuz tilida yaxshi til bazasiga ega bo'lishadi, bu qanchalik zarur va qiziqarli ekanligini tushunishadi buning natijada, boshqa narsani o'rganish istagi uyg'onadi.

4. Uch yoki to'rt yoshda bolalar hali "til to'sig'i" tushunchasi haqida bilishmaydi, ular fransuz tilini qiziqarli tarzda o'rganadilar, bu ularga keraksiz cheklovlar va qo'rquvlarsiz til ko'nikmalarini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

5. Fransuz tilini erta o'rganish amaliy ahamiyati bilan birga bolalarda ona tilini yaxshiroq tushunish qobiliyatini rivojlantiradi. Ba'zi ota-onalar farzandini ona tilini to'liq o'zlashtirmaguncha, chet tili bilan "yuklamalik" kerak, deb hisoblashadi. Bunday holda, bolalardagi yodlash mexanizmi kattalarnikiga qaraganda butunlay boshqacha ishlashini unutmasligimiz kerak. Chaqaloq ma'lumotlarning parallel oqimlarini osongina o'zlashtiradi va o'zaro bog'liq fikr zanjirlarini quradi. U ba'zan ongsiz ravishda ikkala tilni solishtiradi, o'rgangan so'z va iboralarni solishtiradi, o'rganganlari haqidagi taassurotlarini ota-onasi bilan baham ko'radi, bir vaqtning o'zida barcha til resurslaridan foydalanadi - ham ona tili, ham fransuz tili tufayli. Bundan tashqari, erta maktabgacha yoshda fransuz tilini o'rganayotgan bolalarda umumiy artikulyatsiya va nutq qobiliyatlari yaxshilangan holatlar tez-tez uchraydi.

6. Chet tillarini o'rganish bolalarning xotirasini, tafakkurini, idrokini, tasavvurini va boshqalarni yaxshilaydi.

7. Fransuz tili tobora kundalik hayotimizning bir qismiga aylanib bormoqda - radioda ingliz tilidagi qo'shiqlar boshqalarga qaraganda tez-tez eshitiladi, kompyuter foydalanuvchilari yangi dasturlardan foydalanish uchun "fransuz tilini" kamida boshlang'ich darajada bilishlari kerak. va

ishlanmalar, Internet butunlay fransuz tilidagi maqolalar va videolar bilan to'ldirilgan, shuningdek, fransuz tili chet elga intensiv sayohat qilish imkoniyatini ochadi. Bola chet tili muhitiga qanchalik tez sho'ng'isa, u shunchalik tez o'rganib qoladi va zamonaviy dunyoda harakat qilish osonroq bo'ladi. Albatta, erta yoshda ingliz yoki nemis tillarini o'rganish hali ham bolaning xotirasiga, umumiy nutq qobiliyatlariga ijobiy ta'sir ko'rsatadi, fikrlash, idrok etish va hokazolarni yaxshilaydi, ammo hozirda fransuz tili boshqalarga qaraganda ko'proq talab qilinadi.

Til qobiliyatining to'liq yetishmasligi bo'lgan bolalar yo'q. Biz hammamiz o'z ona tilimizda gapirishni o'rganganmiz, faqat ba'zilar bir yoshda gapira boshlaydilar, boshqalari esa ikki yarim yoshda ham jim turishadi. Ikkinchi holatda ota-onalar nima qilishadi? Ular bola tilni bilmaydi deb o'ylashadimi? Yo'q, chunki u unga aytilgan nutqni tushunadi. Bunday bola bilan siz ko'proq gapirishingiz kerak va bir kun kelib miqdor sifatga aylanadi. Chet el nutqini ertaligidan eshitgan bola ikkinchi tildagi muloqot jarayonini tabiiy ravishda idrok etadi. U nima uchun odamlar u bilan ikki tilda gaplashishini so'ramaydi - bu uning uchun odatiy hol. Agar siz bolangiz bilan vaqti-vaqti bilan fransuz tilida ozgina gaplashsangiz, u til modelini ishlab chiqadi. Asosiysi, bu tizimga kiritilgan, keyin bolaning kelajakda fransuz tilini nafaqat oson va qiziqish bilan o'rganishi, balki ushbu ajoyib tilga oshiq bo'lishi uchun barcha imkoniyatlar mavjud bo'ladi.

Maktabgacha yosh psixologlar tomonidan chet tillarini o'rganish uchun eng qulay yosh deb tan olingan. Bir tomondan, yosh bolalar kattalarnikiga qaraganda til materialini tezroq o'zlashtiradilar, chunki ular "xato qilishdan" qo'rqmaydilar, ikkinchi tomondan, erta yoshda chet tilini o'rganish bolaning nutqi, fikrlash va xotirasini rivojlantirishga yordam beradi.

Xulosa

Muxtasar qilib aytganda, Maktabgacha yoshdagi bolalarga fransuz tilini o'rgatish o'ziga xos xususiyatlarga ega bo'lib, bu yoshdagi bolalarning psixofiziologik rivojlanishiga asoslanadi. Psixologlarning ta'kidlashicha, maktabgacha yoshdagi bolalarda idrok, xotira va diqqatni jamlash oson kechadi.

Bolalar o'z idrokini qanday boshqarishni bilishmaydi, ular u yoki bu ob'ektni mustaqil ravishda tahlil qila olmaydilar. Bolalar xotirasi ajoyib fotografiya qobiliyati bilan ajralib turadi, lekin maktabgacha tarbiyachi u idrok etgan hamma narsani keyinroq eslab qolishga ahamiyat bermaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. U.Usmonova; " Maktabgacha ta'lim jarayonida xorijiy tillarni o'qitishning zamonaviy metodikasi ".
2. Савронова, Ш., & Джораев, М. (2023). Maktab yoshidagi bolalarga ingliz tilini o'qitish metodikasi . Информатика и инженерные технологии, 1(2), 483–486. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/computer-engineering/article/view/25495>
3. David A. J Eggen, P Kauchak. Methods for Teaching: Promoting student
4. И. Н. Сазонова, Е. А. Коненко. — Текст: непосредственный // Молодой ученый. — 2016. — № 13 (117). — С. 846-849. — URL: <https://moluch.ru/archive/117/32196/> (дата обращения: 03.02.2024).
5. Djafarova, Dildora, Yaxshiboyeva Nodira, and Abdullayeva Zulfiya. "Socio-Cultural Memory and Its Reflection in French Phraseology." Journal of Positive School Psychology (2022): 2883-2889.
6. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of "Historical Memory" Within French and Uzbek Phraseology. American

- Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769), 2(1), 348-354.
7. Ilhomovna, D. D., & Ostonovich, B. O. (2024). Interaction of Language Games in the Articulation of “Historical Memory” Within French and Uzbek Phraseology. *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)*, 2(1), 348-354.
 8. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "The emergence of the concept of “historical memory” in linguistics and the history of its socio-cultural formation." *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal* 12.3 (2022): 169-173.
 9. Ilhomovna, Djafarova Dildora, Bobokalonov Odilshoh Ostonovich, and Yaxshiboyeva Nodira Ergashovna. "Contemporary Usage of Archaic Phraseological Units Expressing “Historical Memory” In Uzbek and French Languages." *American Journal of Language, Literacy and Learning in STEM Education (2993-2769)* 2.2 (2024): 371-377.
 10. Rahmonova, Gulnoza, and Dildora Djafarova. "Explanation of the term" neologism." in linguistics. In *Конференции*. 2021.
 11. Ilhomovna, Djafarova Dildora. "Fransuz va o‘zbek frazeologiyasida “tarixiy xotira” ni ifodalashda til o‘yinlarini o‘zaro ta’siri (ahamiyati)." *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences* 1.1 (2021): 255-259.
 12. Яхшибоева, Нодира. "Таржима жараёнида маданиятлараро мулоқотнинг социолингвистик хусусиятлари." *Академические исследования в современной науке* 2.17 (2023): 165-169.
 13. Яхшибоева, Нодира. "ТУРИСТИЧЕСКИЙ ДИСКУРС КАК ОДИН ИЗ ОСОБЫХ ВИДОВ ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОГО ДИСКУРСА." *International Bulletin of Applied Science and Technology* 3.6 (2023): 879-884.